

M. Račienė*

I:

2016-03-16

p. L. A. Lasarati
p. F. Dymkowski
POKIŠKIO
206-03-17

Uždaroji akcinė bendrovė „J. Jonyno ecofirma“. Įmonės kodas: 221328810. PVM mokėtojo kodas: LT213288113.
Antakalnio g. 42-42, LT-10304 Vilnius, Lietuva. Tel.: 8-686-31513. Telefax: /370-5/-243 77 34. El. paštas: ecofirma@ecofirma.lt
A/s Nr.LT16 7044 0600 0102 5973, AB SEB bankas, b.k.: 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre.
LGT prie LR AM 2006-04-12 d. išduoto leidimo užsiimti žemės gelmių (geologinių) tyrimu Nr.80.

1. UAB „GJ Magma“ informuodama visuomenę apie parengtą Rokiškio rajono Juodymo durpių telkinyje planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą 2015-11-18 pakabino informacinius skelbimus Rokiškio rajono Rokiškio kaimiškiosios bei Pandėlio seniūnijų skelbimų lentose (PAV ataskaitos III t. 5-7 lapai), 2015-11-20 išspausdino informacinį skelbimą respublikiniame dienraštyje „Lietuvos žinios“ (Nr.226 (14189) (PAV ataskaitos III t. 8 lapas), o 2015-11-21 rajoniniame laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ (Nr.133 (10923)) (PAV ataskaitos III t. 9 lapas). Visi aukščiau išvardinti skelbimai neatitinka „Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo“ 21.5. punkto reikalavimų, juose nenurodyta, jog „informacija apie tai, kad pasiūlymų kopijos papildomai gali būti pateiktos pagal kompetenciją PAV subjektams ir atsakingai institucijai“. Tai yra g r u b u s PŪV PAV procedūros ir visuomenės informavimo apie jos vykdymą p a ž e i d i m a s.

2. Ataskaitos 3 lape, tarp PAV ataskaitos rengėjų paminėtas dr. Ginutis Juozapavičius, įvardijamas kaip UAB „GJ Magma“ steigėjas, parengęs PAV ataskaitos apžvalgą ir recenziją. Deja, nei mums 2015-11-27 UAB „GJ Magma“ pateiktoje 2015 m. redakcijos PŪV PAV ataskaitos skaitmeninėje kopijoje, nei AAA tinklalapyje publikuojamoje šios ataskaitos 2016 m. redakcijoje tokios dalys kaip „apžvalga ir recenzija“ neegzistuoja, jos nenurodytos ataskaitos turinyje, nepridėtos ir jų neįtraukiant į turinį. Todėl kyla klausimas: ar minėtas specialistas dalyvavo ruošiant šią ataskaitą ir būtent koks Jo indėlis atliekant šį darbą? Turint omenyje, kad ataskaitoje yra palikta ne tik gramatinių, stilistikos, bet ir prasminių, loginių klaidų, o ir asmeniškai žinant dr. G. Juozapavičių kaip brandų specialistą, turintį mokslinių straipsnių ir studijų rašymo patirtį, gebantį ir besistengiantį nuosekliai, tiksliai bei logiškai pateikti ir dėstyti mintis, kyla klausimas ar jis išties dalyvavo rengiant šį darbą? Įtarimą sustiprina ir faktas, kad dr. G. Juozapavičius dar 2014 m. paviėšino, jog vadovavimą savo įsteigtai įmonei perdavė sūnui (žiūrėti 2014-01-21 laikraštyje „Verslo žinios“ išspausdintą Rūtos Vizbarienės informacinį straipsnį: „CV.LT: „GJ Magma“ įkūrėjas bendrovės vairą atiduoda sūnui“, <http://vz.lt/archive/article/2014/1/21/cv-lt-gj-magma-ikurejas-bendroves-vaira-atiduoda-sunui#ixzz3ugWzFERK>), o pats išėjo į pensiją. Todėl PŪV PAV ataskaitos autoriai turėtų patikslinti koks Jo indėlis ataskaitos rengime? Priešingu atveju manytume, kad ataskaitos rengėjai tik stengdamiesi sustiprinti autorių kolektyvo kompetencijas įmonės steigėją, turintį daktaro mokslinį laipsnį, mini kaip vieną iš darbo rengėjų.

3. Lyginant mums 2015-11-27 UAB „GJ Magma“ pateiktą (atsakant į mūsų įmonės 2015-11-25 prašymą Nr.15-11-09) 2015 m. PŪV PAV ataskaitos redakcijos skaitmeninę kopiją su AAA tinklalapyje publikuojama šios ataskaitos 2016 m. redakcija atkreipėme dėmesį, kad 2015-11-27 UAB „GJ Magma“ mums pateiktoje ataskaitos kopijoje (įrašytoje į CD – CD kopiją pridėdame) nėra šio darbo angliškos santraukos, t. y. skyriaus „Summary“. Iš to peršasi išvada, kad visuomenės supažindinimo su parengta PŪV PAV ataskaita buvo pradėta ataskaitos dar pilnai neparuošus. Ši ataskaitos dalis nuo suinteresuotos visuomenės buvo nuslėpta, tokiu būdu pažeidžiant „Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo“ nuostatas. Tai yra g r u b u s PŪV PAV vykdymo p r o c e d ū r i n i s p a ž e i d i m a s, kurį turėtų įvertinti atsakinga institucija. Manytume, kad visuomenės supažindinimo su parengta PŪV PAV ataskaita procedūra turi būti pakartota ir todėl, kad naujojoje ataskaitos redakcijoje atsirado ir kitų sprendinių esminių pakitimų (žaliavos išvežimo perdirbimui kelias), alternatyvų (kasybos apimčių padidėjimo du kartus - iki 100 tūkst. m³/metus galimybė) analizių, o tai sąlygoja įvairius kitus skaičiavimus (kuro metinių sąnaudų

kitimą, teršiančių medžiagų išmetimus į atmosferą, transporto judėjimo rajoniniais keliais intensyvumo išaugimą, etc.).

4. Žemės gelmių išteklių naudojimas turi būti racionalus, subalansuotas tiek aplinkosauginiu, tiek ir ekonominiu aspektais bei atitikti valstybės, valdančios šiuos išteklius ir atsakingos už tokių jų panaudojimą bei išteklių apsaugą, interesus. PAV ataskaitos autoriai 41 lape teigia: „Juodymo durpių telkinyje bus eksploatuojamas tik šviesių durpių klodas tinkamas kaip žaliava substratų gamybai“. O ką numatoma daryti su likusia, gero skaidos laipsnio durpių klodo dalimi? Ji paliekama neiškasta. Ar tai racionalu ir pateisinama, prasminga išteklių naudojimo požiūriu? Visi suprantame, kad toks išžvalgytų žemės gelmių išteklių panaudojimas neatitinka nei valstybės, nei visuomeninio – ekonominio intereso. Šiandiena rinkoje paklausiausios, komerciškai vertingiausios išteklių dalies iškasimas bei likusios telkinio išteklių dalies, kuri mūsų turimais duomenimis sudaro apie pusę pramoninių telkinio išteklių tūrio, palaidojimas juos užtvindant vandeniu (kas PŪV organizatoriaus numatyta aprašant telkinio rekultivacijos procesus) yra nei racionalu išteklių naudojimo, nei pagrįsta aplinkosauginiu požiūriais. Tai neatitinka ir valstybės ar visuomenės interesų, nes likusi neiškasta išteklių dalis bus sugadinta, o žemės gelmių išteklių naudojimo mokesčiai už ją sumokėti nebus. Tai ženklios sumos, kurios nei į valstybės, nei į savivaldybės (10% bendros sumos) biudžetus nepateks. Manytume, tai nepriimtinas planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus sprendimas, atskleidžiantis tikruosius jo planus, kuris turėtų būti keičiamas.

5. UAB „GJ Magma“ parengtoje „Rokiškio rajono Juodymo durpių telkinyje planuojamos veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje“ neišvardijamas telkinio dalyje, kurią planuoja naudoti UAB „Nereta“, išžvalgytas bendras durpių išteklių kiekis, nutylimas ir šioje dalyje slūgsantis mažaskaidžių durpių išteklių kiekis. Tai daroma sąmoningai, prisidengiant duomenų konfidencialumu, nors manytume, kad tai sąlygoja ir tai, jog išžvalgyti ištekliai nėra aprobuoti Lietuvos geologijos tarnybos prie LR AM. Kalbant apie poveikio aplinkai vertinimą, suinteresuota visuomenė turi teisę žinoti apie ką kalbama šioje ataskaitoje, kokio masto veikla ištis planuojama. Toks slapukavimas poveikio aplinkai vertinimo požiūriu, kai vertinimo subjektams, atsakingai institucijai ir visuomenei turi būti pateikiama išsami informacija apie planuojamą ūkinę veiklą, kad remiantis faktais būtų galima atsakingai priimti sprendinius dėl planuojamos veiklos masto, jos leistinumo, yra nepateisinamas. Manytume, sprendinius dėl planuojamos veiklos leistinumo priimančių institucijų specialistai turėtų žinoti ir faktų pagrindu suprasti apie ką ištis kalbama. Duomenų slėpimo faktas tampa esminiu, kadangi PŪV organizatorius (ar jo pasamdytas konsultantas) gali manipuliuoti nepagrįstais skaičiais ir besiremdamas jais pateikti klaidinančią informaciją. Kas ir vyksta. Neišvardijant išteklių kiekio, nurodant vien metines gavybos apimtis, pagrįsti planuojamos ūkinės veiklos trukmę neįmanoma. Ataskaitos autoriai operuoja 75 – 100 m. trukmės PŪV laikotarpiu, remdamiesi šiuo skaičiumi teigia, kad PŪV organizatorius gavęs teisę naudoti Juodymo telkinio išteklius tiek metų Rokiškio rajono (o net ir Latvijos) gyventojams kurs socialinę - ekonominę gerovę (darbo vietas, pajamas už darbą, įplaukas į biudžetą). Tačiau remiantis išteklių kiekiu, kuris mūsų įmonei atlikus papildomą žvalgybą aprobuotas Lietuvos geologijos tarnybos prie LR AM, Juodymo telkinio dalyje (218 ha plote), kasant tik šviesias (mažaskaides) durpes, po 50 tūkst. m³ žaliavos per metus, kaip numato UAB „Nereta“, telkinio eksploatacijos laikotarpis 75 metų nesiektų. Ką jau kalbėti, jei gavybos apimtys pasieks alternatyvų UAB „Nereta“ numatomą variantą – 100 tūkst.

m³. Manytume, kad autoriai, atsižvelgdami į šią pastabą, turėtų pataisyti parengtą PŪV PAV ataskaitą.

6. PŪV PAV ataskaitos 3 lape pateikiami teiginiai „PAV ataskaitą parengė patyrę atskirų šakų specialistai ....“ ar „UAB „Magma“ kolektyvas vienareikšmiškai naudingųjų iškasenų įsisavinimo, tame tarpe ir durpių telkinių, dokumentacijos rengimo srityje Lietuvoje turi didžiausią patirtį bei praktinius sugebėjimus“. Manytume, ne parengtos dokumentacijos kiekis, o atliktų darbų kokybė nusako patirtį bei minimus gebėjimus. Kaip turėtume vertinti tuos gebėjimus jei patyrę specialistai nepastebi elementarių skirtumų tarp jų pačių pateikiamų žemėlapių bei planų mastelių. Paveikslų 1.1, 1.2 bei 1.3 pavadinimuose nurodoma, kad jie visi yra 1:50.000 mastelio planai. Akivaizdu, kad: 1.2 paveikslas paruoštas mastelio 1: 10.000 topoplano pagrindu (ataskaitoje mastelis iškraipytas, tačiau neatitinka nurodytojo); 1.3 paveikslo, sudaryto aerofotonuotraukos pagrindu, mastelis visiškai neaiškus (linijinis nepateiktas), jo nusakyti neįmanoma, koordinatų tinklėlio plane nėra. Beje, mastelyje 1:50.000 pateikiami vietovių grafiniai atvaizdai priskirtini ne prie planų, o prie žemėlapių. Ataskaitos autoriai turėtų atlikti nurodytų trūkumų korektūras, idant neklaidintų skaitytojų.

7. Santraukoje, 15 lape, o ir kitur ataskaitos tekste, rašoma, kad „Sausmėse, kur pramoninio storio durpių ištekliai nebuvo aptikta pagal paskutinę 2015 m. geologinę žvalgybą, numatoma panaudoti kitoms reikmėms: gamybinės aikštelės įrengimui (konteinerinių patalpų įrengimui, kasybos technikos laikymui), žaliavos, kelmų sandėliavimui ir kitoms reikmėms“. Turime pažymėti, kad visos žvalgytame plote esančios vidaus sausmės, kurių ataskaitos autoriai niekaip nepajėgia suskaičiuoti, vienur teigia esant ją vieną, kitur tekste minimos trys, grafinėje medžiagoje rodoma tik viena, yra apaugę mišku. Visos jos yra apsuptos durpių telkinio. PAV ataskaitoje autorių nurodoma planuojama gamybinė aikštelė (5 grafinis priedas) yra už išžvalgytos telkinio dalies ribų, kur pramoninio storio durpių ištekliai neaptikti. Todėl kyla klausimas ar verta ir ar prasminga miško paskirties sklype, prie kurio šiuo metu net nėra rimtesnių privažiavimo kelių, kurti erdvę konteinerinių patalpų ar technikos saugojimo aikštelių įrengimui, kai už telkinio ribų yra mišku neapaugusių, ne miško žemės paskirties plotų tinkamų minėtiems tikslams. Eksploatuojamuose durpių telkiniuose, gamybinės aikštelės paprastai parenkamos už telkinio ribų, greta produkcijos išvežimo kelių, kad ir esant nepalankioms hidrometeorologinėms sąlygoms būtų galimybė prie jų privažiuoti. Manytume šis PAV ataskaitos autorių sprendimas nėra pagrįstas ekonominiu, techniniu, priešgaisrinio, o juo labiau, aplinkosauginiu požiūriais. Jį rekomenduotume keisti. Taip pat, autoriai savo pateikiamoje medžiagoje turėtų vienareikšmiai nurodyti kiek gi iš tikrųjų planuojamoje naudoti telkinio dalyje yra vidaus sausmių, kur jos, o ir koks bus jų likimas?

8. PAV ataskaitos skyriuje 1.9, lape 44 rašoma, kad: „Artimiausios saugomos teritorijos yra ..... bei Suvainišio telmologinis draustinis, nutolęs 5,8 km į vakarus (1.4 pav.)“. Nurodytame 1.4 paveiksle Suvainišio telmologinis draustinis nepažymėtas. Be to, ataskaitoje nepateikiama grafinė medžiaga apie Latvijos Respublikos teritoriją, joje esančias saugomas teritorijas, artimiausias gyvenamąsias sodybas, kultūros paveldo objektus. Ar Latvijos Respublikos teritorijai PAV nebuvo vykdomas ir į kaimyninės šalies teritoriją atsižvelgti nereikia? Iš Latvijos Respublikos atsakingų institucijų raštų derinant PAV programą toks išspūdis nesusidaro. Manytume, kad ataskaitą reiktų papildyti ir aukščiau išvardinta informacija.

9. Ataskaitos 2.1 skyriuje nurodoma, kad durpių žaliava transportavimui į gamybinę bazę bus ekskavatoriumi pakraunama „į traktorines priekabas LMR-6T (30 m³) paaukštintais bortais“. Duodama nuoroda į 13 tekstinį priedą, kuriame yra tik priekabos fotonuotrauka (nenurodant šaltinio iš kur ji paimta ar kas jos autorius), jokių priekabos techninių specifikacijų nepateikiama. Manytume, kad 13 tekstinį priedą būtina papildyti priekabos techninėmis specifikacijomis.

10. PAV ataskaitoje rašoma, kad „UAB „Nereta“ metinės planuojamos durpių gavybos apimtys sudarys 50 tūkst. m³ (patikslintoje, 2016 m. ataskaitos redakcijoje kaip alternatyva skaičiuojamas ir 100 tūkst m³ kasybos variantas). Autotransporto poreikio durpyne iškastos žaliavos iš gavybos laukų iki gamybinės bazės pervežimui skaičiavimai (PAV ataskaitos 52 lapas, 2.2 ir 2.3 lentelės) atlikti ne visai korektiškai. Šių lentelių 6-se eilutėse nurodytas „vidutinio važiavimo greičio“ dydis nerealus, kadangi puspriekabei LMR-6T 30 km/h greitis yra maksimalus leistinas (http://www.agrotaka.lt/lt-nauja_zemes_ukio_teknika-priekabos-/Puspriekabe_LMR_6T-1816.html?javascript=true). Toks greitis būtų pateisinamas ją veikant gerais keliais, o ne žvyrkeliais, durpyno vidaus ar lauko keliais. Todėl manytume, kad ataskaitos autorių pateikiami transporto priemonių poreikio iškastai žaliavai pervežti į gamybinę bazę skaičiavimų rezultatai yra perdėm optimistiški. Minėtose lentelėse pateikiamus skaičiavimus autoriai turėtų pataisyti atsižvelgdami į realias pasirinktos įrangos technines galimybes.

11. Reikia pažymėti tai, kad 2.1, 2.3 bei 2.4 lentelėse pateikiamos gavybos įrangos darbo našumo reikšmės yra, švelniai tariant, padidintos, o kaikurių mechanizmų, kurie bus įtraukti į atskirų operacijų atlikimą autoriai išvis nenurodo: 2.1 lentelės 1 eilutėje rašoma, kad medienos išvežimas bus vykdomas rankiniu būdu. Bet ar taip bus realybėje? Vienu traktoriumi per pamainą 5 ha plote išrauti kelmus ir juos pakrauti bei išvežti į durpyno pakraštį, ar dviem traktoriais per 80 pamainų iškasti visus įvairios paskirties griovius? Tai nerealios, utopinės skaičiuojamosios vertės. Jos niekuo nepagrindžiamos. Autoriams manant kitaip, visus minėtose lentelėse nurodytus rodiklius siūlytume pagrįsti skaičiavimais. Keičiant įrangos darbo našumo rodiklių reikšmes reiktų perskaičiuoti ir darbų trukmę, kuro sąnaudas bei oro taršos rodiklius ir su tuo susijusias ataskaitos teksto dalis ištaisyti.

12. PAV ataskaitos 1.2 lentelėje, skaičiuojant vidutinį metinį dyzelinio kuro poreikį pateikiamos traktoriaus FENDT 312 (5 vnt.) darbo apimtys (4 231 h) sumažintos, jos nesutampa su 2.5 lentelėje pateikiamomis to paties traktoriaus „Reikalingų pamainų kiekiu“ (87,8+300+153 = 540,8 pamainos, kas yra lygu 4 326,4 h). Kasant 14 trupininių durpių ciklą per metus (kas numatyta ataskaitoje) susumavus 2.4 lentelėje pateikiamus skaičius gauname, kad tas pats Fend 312 traktorius dirbs jau 4447,2 h per metus. Tai kuris skaičius yra teisingas, kuriuo tikėti ir vadovautis vykdant tolimesnius kuro sąnaudų, išmetimų į orą skaičiavimus? Todėl galima drąsiai teigti, kad autorių pateikiamas paskaičiuotas bendras vidutinis metinis dyzelinio kuro poreikis planuojamai veiklai atlikti yra neteisingas ir aiškiai sumažintas.

Ataskaitos 1.2 lentelėje pateikiamas traktoriaus FENDT 312 kuro sąnaudų normatyvas (12 l/h) pasirinktas nepagrįstai mažas. Iš autorių pateikiamo 11 tekstinio priedo matyti, kad šis traktorius 12 l/h dyzelino sunaudoja dirbdamas minimaliomis apsukomis, esant minimaliam sukio momentui bei mažiausiam sukuriamam variklio galingumui (45 kW). Liaudiškai tariant varikliui dirbant „laisvomis apsukomis“. Durpyne, kur paviršius klampus (darbo autoriai tai pripažindami numato traktorius su suporintais ratais, o tai jau savaime padidins kuro sąnaudas) ir darbo sąlygos apsunkintos, tenka taisyti įvairius durpių kasybai naudojamus padargus ar priekabą, traktorius minimaliais variklio sukiais ir minimalia variklio galia praktiškai niekada

nendirba (nebent stovint). Todėl kuro sąnaudas (o ir išmetamo į orą tešalų kiekius – 4.1 lentelė) PAV ataskaitos autoriai turėtų perskaičiuoti bei pateikti korektiškus, o ne ženkliai sumažintus.

Ataskaitoje skaičiavimuose naudojamos ekskavatoriaus CAT 312D L bei krautuvo New Holland W60BTC kuro sąnaudų normos taip pat kelia dvejonų. Šiuos mechanizmus charakterizuojančiuose 9 ir 12 tekstiniuose prieduose, duomenys apie jų kuro sąnaudas nepateikti (suprantame kodėl – gamintojai stengiasi šį subtilų klausimą reklaminiuose prospektuose nutylėti), tačiau įvertinant pasirinktų mechanizmų variklių galingumą bei vidutines šiuolaikinių dyzelinių variklių kuro sąnaudas vienai kWh pasiekti, nurodomi ekskavatoriaus bei krautuvo kuro sąnaudų dydžiai, manytume, yra per maži, priešingu atveju juos reiktų pagrįsti dokumentaliai.

Atlikus kuro sąnaudų perskaičiavimus padidės ir dabar ataskaitoje pateikiamos dyzelinio kuro sąnaudos vienam kubiniam metrui žaliavos išgauti ($1\,295\text{ g/m}^3$). Keisis ir oro taršos rodikliai pateikiami skyriuje 4.9.1.5. skyriuje: „Oro tarša iš transporto ir kasybos technikos vidaus degimo variklių“, 4.5 lentelėje „Taršos rūšys“ bei daugelyje kitų ataskaitos vietų. Todėl ataskaitą būtina pataisyti iš esmės.

13. Ataskaitos 24 lape teigiama, kad: „Netoli telkinio, gretimame Degesynės durpyne jau yra veikianti durpių substratų mišinių gamykla (5 grafinis priedas). Žaliavos tolimesnis perdirbimas šioje gamykloje būtų labai racionalus sprendimas gamtosauginiui, ekonominiui, socialiniui ir kitais aspektais“. Tačiau žvilgtelėjus į nurodomą 5 grafinį priedą nematome jokios gamyklos, ji niekaip šiame priede neišskirta, nėra ir jokio sutartinio ženklo žyminčio ją.

14. 2016 m. ataskaitos redakcijoje autoriai pasirinko kitą durpių produkcijos (žaliavos substratų gamybai) išvežimo kelią nei buvo numatyta PŪV PAV programoje bei 2015 m. PŪV PAV ataskaitos redakcijoje. Tačiau šis kelias į Degesynės durpyno pašonėje esančią AB Rėkyva“ substratų gamyklą kerta kompaktišką Daliečių kaimą, kur abipus žvyrkelio išsidėstę apie 10 gyvenamųjų namų, vienas jų dviaukštis daugiabutis. Smarkiai padidėsiantis eismo intensyvumas šio kaimo gyventojams patogumo ar saugumo neprisidės, tuo pačiu žymiai išaugs ir triukšmingumas. Sausas durpes nedengtomis puspriekabėmis vežant planuojamu vidutiniu 30 km/h greičiu durpės dulkės, tuo pačiu blogins gyvenamosios aplinkos sąlygas. Tačiau kaip toks gyvenamosios aplinkos pablogėjimas bus sprendžiamas, kokios prevencinės priemonės bus taikomos siekiant to išvengti, kaip bus kompensuojamas gyventojų patiriamas diskomfortas, ataskaitoje neaptariama.

15. Nemanome, kad naudojant jau esamą substratų gamybos įmonę rajone artimiausiu metu atsirastų ir žymesnis naujų darbo vietų skaičius. Tikėtina, būtų naudojami jau esami gamyklos pajėgumai.

Ataskaitos autoriai skyriuje „4.7 Socialinė ekonominė aplinka“, o ypač poskyryje „4.7.2 Galimas (numatomas) poveikis“ Rokiškio rajonui prognozuoja apokaliptinį socialinį – ekonominį scenarijų jei UAB „Nereta“ nebūtų suteikta teisė eksploatuoti naują telkinį. Tačiau apart gąsdinimų jokie itikinamesni faktiniai argumentai nepateikiami. Priešingai, šiame skyriuje nutyliama apie tai, kad AB „Rėkyva“ dar net nėra pilnai įsisavinusi viso Degesynės durpių telkinio (15 tekstinis priedas: vakarinės, jokiai įmonei nepaskirtos telkinio dalies pasyvūs ištekliai sudaro $10\,209\text{ tūkst. m}^3$), o ir jai šiame telkinyje skirta kasybos sklypo. PAV ataskaitoje nutyliama kokios durpių išteklių atsargos yra likę AB „Rėkyva“ Degesynės telkinyje skirtame kasybos sklype ar kiek metų ši įmonė, esant šiandieniniams durpių gavybos mastams, galės eksploatuoti jo išteklius, o tuo pačiu ir juos perdirbti greta veikiančiame substratų gamybos

fabrike. Siūlytume ataskaitos autoriams papildyti ataskaitą pastabose minima trūkstama argumentacija, nes tai yra esminiai nutylėjimai iš esmės pakeičiantys Jūsų prognozuojamus apokaliptinius scenarijus.

16. Ataskaitos 79 lape teigiama, kad tuo atveju, jei UAB „Nereta“ nebus leista naudoti Juodymo durpių telkinio: „Visuomenėje, išpaustoje į beviltiškumo būklę, gali kilti smurto, plėšikavimų banga. Nieko neveikiant gamta ir toliau liks pirmykštėje būsenoje, tačiau žmogui tokioje aplinkoje nebelieka vietos. Visa aktyvioji visuomenės dalis jau bus išikūrusi užsienyje, kur verslas yra pageidaujamas ir skatinamas, kur žmonės stengiasi sau sukurti puikesnes sąlygas gyventi ir auginti vaikus, o ne puoselėti pirmykštės gamtos būseną“. Nekomentuosime šios absurdiškos demagogijos, tik norėtusi paklausti UAB „Nereta“, kurios steigėjas, kaip teigiama, yra AB „Rėkyva“, vadovų: kodėl gi pastarosios įmonės pagrindinis akcininkas, kaip suprantame Vokietijos Respublikos pilietis, durpių gavybai renka tokia, net jos pačios piliečių nemylimą, verslui nepalankią šalį kaip Lietuva? Kodėl AB „Rėkyva“ nevysto durpių gavybos civilizuotoje, visuotinio gerbūvio standartu laikomoje Vokietijoje?

17. Ataskaitos 10 tekstinis priedas paimtas neaišku iš kur. Nesant jokių nuorodų į informacijos šaltinį, kyla klausimas galima juo pasitikėti ar ne? O gal tai UAB „Nereta“ ar UAB „GJ Magma“ surašytas dokumentas? Prie priedo bent jau turėtų būti nuoroda į jame pateikiamų duomenų šaltinį.

18. 14 tekstiniam priede pateiktas išrašas iš Lietuvos Respublikos Miškų valstybės kadastro. Tačiau jame nenurodyta nei apie kokią ūrėdiją, nei apie kokią mišką kalbama. Nepateikti ir jokie šio dokumento autentiškumą patvirtinantys atributai. Autoriai turėtų konkrečiau nurodyti kas tai per duomenys, apie ką jie, kas šį dokumentą išdavė ar koku kitu būdu jis gautas?

19. Kalbant apie 1 grafinį priedą reikia pažymėti, kad iš jo nematyti jokių duomenų apie planuojamos naudoti Juodymo durpių telkinio dalies apylinkių paviršinius vandenis: jų pobūdį, vandens lygius, telkinių (pvz.: kanalų) dugno aukščius. Neretos upė charakterizuota vienoje vietoje: piečiau planuojamo naudoti ploto parodyti tik du aukščiai (kairiojo kranto ir melioruotos vagos dugno?), tačiau apie vandens lygį nei šiame taške, nei žemiau pagal tėkmę nepateikta nieko. Neparodytas ir upės vagos dugno gelmėjimas tolstant nuo telkinio. Ši informacija itin aktuali vertinant planuojamos naudoti durpių telkinio dalies nusausinimo galimybes. Durpynų eksploatacijos atveju poveikį aplinkai lemia ne tik iškastas durpių kiekis apibrėžtoje teritorijoje, bet ir melioracinių sistemų klogo nusausinimui įrengimo darbai. Reiks, ar ne valyti melioracinius griovius, gilinti jų bei upių vagas, jei taip tai kur, kokiais atstumais, apimtimis bei kokią įtaką šitai turės aplinkai? Telkinio naudojimo plano rengimo stadijoje vykdyti šį vertinimą bus jau per vėlu, nes PAV sprendiniai jau bus priimti. Tačiau kaip juos priims atsakingos institucijos jei tokie faktiniai duomenys joms vertinimui nepateikiami?

Apie šį, sakytume vieną svarbiausių durpių kasybos galimybes (ne tik aplinkosauginės, bet ir techninės) konkrečiame telkinyje ar jo dalyje apsprendžiantį aspektą visiškai neužsiminta ir ataskaitos tekste. Planuojamo naudoti ploto nusausinimo galimybės nepagrįstos jokiais faktais, matavimais ar skaičiavimais. Nenurodoma nuo kokio (esamo) vandens lygio iki kokių altitudžių gruntinio vandens lygis bus žeminamas vykdant telkinio eksploataciją, kokio gylio vandens telkinys susidarys atlikus išeksploatuoto telkinio rekultivaciją.

Ataskaitoje pasigedome ir duomenų apie planuojamoje naudoti telkinio dalyje slūgsančio gruntinio vandens lygius, jų svyravimus, durpių filtracijos koeficientus ar kitus hidrogeologinius

rodiklius, kurie aktualūs vertinant PŪV ploto drėgmės balansą, tuo pačiu atliekant poveikio apylinkių hidrogeologinėms sąlygoms vertinimą. Pateikiami tik keli teiginiai: „Jokie teršalai nebus išleidžiami į sausinimo sistemos tinklą“ (58 lapas, 4.1.3 skyrius), „Iškasus apjuosiančiųjų griovių tinklą, durpyne vykdoma veikla beveik neįtakos gretimų teritorijų hidrologinio režimo. Vandens lygio pažemėjimas dėl pastarųjų griovių iškasimo ir prasto durpių klodo laidumo vandeniui užgęsta jau už 20-30 m“ (59 lapas, 4.1.4 skyrius) kurie neva įrodo, kad jokio poveikio aplinkinių teritorijų hidrologiniam – hidrogeologiniam režimui nebus. Tačiau šie teiginiai niekuo nepagrindžiami, neargumentuojami faktine medžiaga ar skaičiavimais. Poveikio hidrologiniam – hidrogeologiniam, pagaliau hidrocheminiam režimui mastą ir jo įtakos zoną lemia eilė specifinių faktorių bei rodiklių (filtracijos koeficientai, hidrauliniai gradientai, drenuojamo vandens hidrocheminė sudėtis, etc.) ir jis nėra vienodas skirtinguose durpynuose, todėl šiame vertinime taikyti tik analogiją su kitais telkiniais - neteisinga. Tai, kad kolegų atliktame darbe neaptinkame aukščiau išvardintos informacijos, nestebina. Tarp UAB „GJ Magma“ paruoštos PAV ataskaitos rengėjų nėra specialisto turinčio hidrogeologo, hidrologo ar bent jau hidrotechniko išsilavinimą. O jis šio konkretaus planuojamos ūkinės veiklos aspekto vertinime būtinas. Todėl manome, kad PŪV poveikio vandenims dalį būtina iš esmės papildyti bei detalizuoti atsižvelgiant į pateiktas pastabas.

20. Ataskaitos 3 skyriuje reiktų plačiau aptarti gamyboje susidarysiančių atliekų klausimus. Teigti, kad kasybos metu atliekų nesusidaro nėra visiškai tikslu. Durpių kasybos metu vykdomi telkinio sausinimo darbai, tam taikant ne tik atvirąjį drenažą, bet ir įrengiant pralaidas po technikos judėjimo keliais, kertančiais melioracinės sistemos griovius. Pastarosios įrengiamos naudojant įvairias nenatūralias medžiagas, kurios nėra ilgalaikės, sudyla, sulūžta ar yra sugadinamos gilinant griovius. Todėl turėtų būti aprašytas ir jų, virtusių atliekomis tolimesnis tvarkymas. PŪV teritorijoje bus vykdoma ne tik kasyba, bet ir iškastos žaliavos paruošimas transportavimui, tolimesniam naudojimui. Gabalinių durpių džiovinimo metu durpių blokeliai paprastai nuo atmosferinių kritulių uždengiami polietilenu. Jo panaudojimas trumpaamžis, o sunaudojami kiekiai dideli. Šių atliekų tvarkymas neminimas ataskaitoje. Todėl manome, kad šis skyrius turi būti papildytas bei pataisytas.

21. Ataskaitos 38 lape (4.1.5 skyriuje) teigiama, kad „Vandens apsauga nuo galimo teršimo naftos produktais užtikrinama, vykdant mechanizmų techninį aptarnavimą tik pagalbinėje technikos aikštelėje ant kietos dangos. Savaeigiai durpyno mechanizmai užpildomi kuru ir tepalais technikos kieme“. Daugiau nei ataskaitos tekste nei grafinėje medžiagoje apie „pagalbinę technikos aikštelę ant kietos dangos“ ar „technikos kiemą“ neužsimenama, nei kur, nei kaip jie bus įrengti, nei kokią dar veiklą šiuose infrastruktūros objektuose planuojama vykdyti, nei kokią grėsmę jie gali (ar ne) kelti aplinkai. Pagaliau kaip suprantama ta „kieta danga“, jos dydis, medžiagos, įrengimo būdas? Šitai ataskaitos autoriai turi aiškiai apibrėžti, o ne palikti ataskaitos skaitytojus (o ir vertintojus) spėlioti.

22. Ataskaitos skyriuje 4.2.2. „Į aplinkos orą išmetami teršalai“ (60 lape) rašoma: „Visi mechanizmai per metus sudegins apie 64,7 t dyzelinio kuro (1.2 lentelė)“, o žemiau pateikiama 4.1 lentelė „Maksimalaus metinio teršalų kiekio, išmetamo į atmosferos orą iš dyzelinių vidaus degimo variklių apskaičiavimas“. Nors įvairių mechanizmų darbo metinės apimtys 2016 m. redakcijos ataskaitoje lyginant jas su pateiktomis 2015 m. ataskaitos redakcijoje pakitę, tačiau tiek 1.2 lentelėje pateiktos metinės kuro sąnaudos, tiek maksimalaus metinio teršalų kiekio, išmetamo į atmosferos orą iš dyzelinių vidaus degimo variklių apskaičiuoti dydžiai (4.1 lentelė)

abiejų redakcijų ataskaitose yra identiški. Kaip jau minėta aukščiau pateiktuose pastabose traktoriaus FENDT 312 darbo apimtys bei sunaudojami kuro kiekiai ataskaitoje paskaičiuoti neteisingai ir turi būti ištaisyti. Tuo pačiu kis ir bendras per metus sunaudojamo dyzelino kiekis (jis didesnis nei 64,7 t) bei 4.1 lentelėje pateikiami teršalų išmetamų į atmosferą kiekių skaičiavimai. Šitai ataskaitos autoriai privalo ištaisyti. Be to, lentelėje 4.1 naudojamame skaičiavimų algoritme, manytume, pasirinktas neteisingas principas. PAV ataskaitoje numatoma, kad telkinys bus eksploatuojamas 75-100 m., o išmetimai skaičiuojami priėmus, kad naudojama technika bus 1 metų senumo. Tačiau UAB „Nereta“ tikrai neplanuoja techninės įrangos: traktorių, pakrovėjo ar ekskavatoriaus keisti kas pora metų. Todėl skaičiavimuose teisingiau būtų rinktis arba blogiausią variantą, bent jau konkretaus mechanizmo amortizacinio laikotarpio metus, arba bent jau šio laikotarpio vidurkį. Juk ne paslaptis, kad kaikurie mechanizmai durpynuose išdirba ir po 10-15 metų. Tai realiau atspindėtų tikruosius teršalų išmetimus į atmosferą.

Manome, kad PAV ataskaitos rengėjas privalo atlikti oro taršos skaičiavimų korekcijas, pagal šiame punkte ir aukščiau išsakytas pastabas, nes dabar ataskaitoje pateikti duomenys yra neteisingi bei neatitinka planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai.

23. PAV ataskaitoje nepateikiamos PŪV metu susidarysiančios oro taršos vertės durpių gavybos vietoje bei ties produkcijos išvežimo keliais. Manytume, jog PAV dokumentacijos rengėjai ataskaitą turėtų papildyti ir jomis.

24. 4.9 lentelėje „Ribinės triukšmo vertės“ pateikiami duomenys iš Higienos normos HN 33:2011 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, kurie apibrėžia „gyvenamųjų pastatų (namų) ir visuomeninės paskirties pastatų (išskyrus maitinimo ir kultūros paskirties pastatus) aplinkoje, išskyrus transporto sukeltą triukšmą“, o skyriuje 4.9.1.7. pateikiami ekvivalentinio triukšmo dydžiai juos lyginant su minėtoje lentelėje stupelyje „Ekvivalentinis garso slėgio lygis, dBA“ pateikiamomis vertėmis. Tai nėra teisinga, kadangi visa durpyne dirbsianti gavybos ir transportavimo įranga yra mobili, ji traktuotina kaip transporto priemonės. Šitai ataskaitoje teigia ir patys jos autoriai. Todėl iš higienos normoje HN 33:2011 esančios 1-os lentelės į PAV ataskaitos 4.9 lentelę turėjo būti perkelti ne 4-je, o 3-je eilutėje pateikiamos reikšmės reglamentuojančios „Gyvenamųjų pastatų (namų) ir visuomeninės paskirties pastatų (išskyrus maitinimo ir kultūros paskirties pastatus) aplinkoje, veikiamoje transporto sukeltą triukšmą“ didžiausius leidžiamus ribinius dydžius ir būtent su jais atliktas įvertintų triukšmo dydžių palyginimas. Todėl ataskaitos 4.9.1.7. skyrių ir 4.9 lentelę būtina pataisyti atsižvelgiant į pateiktas pastabas.

25. Ataskaitos autoriai 4.9.1.7. skyriuje, skaičiuodami garso lygio rodiklius nenurodo kokia meteorologine informacija naudojasi, iš kur ji paimta, todėl kaip pasirenkamos geriausios ar blogiausios meteorologinės sąlygos nėra aišku. Manytume, kad PAV ataskaitoje šitai turėtų būti išaiškinta, arba pateikiami išeities duomenys.

26. Kaip jau minėta ataskaitoje be paliktų rašybos bei stilistikos klaidų yra ir begalė loginių klaidų. Paminėsime keletą jų:

- nors PAV ataskaitos 1.1 skyriuje kaip PŪV organizatorius nurodoma UAB „Nereta“, bet ne vienoje ataskaitos vietoje skaitome: „Rokiškio rajono Juodymo durpių telkinio planuojamos

veiklos PAV ataskaita .....“ (15 lapas ir kt.). Tai kas gi yra PAV organizatorius? Juodymo durpių telkinys?

- „Durpių ištekliai yra didelis turtas valstybės ir rajono gyventojams, kurie šiuo metu slūgso nenaudojami“ (7 lapas). Įdomu už kokius griekus UAB „GJ Magma“ specialistai pasmerkė savo gimtos šalies bei Rokiškio rajono gyventojus „slūgsoti nenaudojamus“?

- „Darbuotojams bus pastatytas komunalinių atliekų konteineris, kuris periodiškai bus išvežamas į regioninį savartyną, atliekų tvarkymu užsiimančios įmonės“ (17 lapas ir kitur). Į šio sprendinio absurdiškumą UAB „Nereta“ dėmesį atkreipėme jau PAV programos derinimo metu, tačiau PŪV organizatorius bei jo pasamdytas konsultantas tvirtai laikosi nuomonės, kad tikslingiausia naudotis vienkartiniais atliekų konteineriais. Tačiau nemanytume, kad atliekų prevencijos požiūriu tai teisingiausias sprendinys? Net prekybos centrai jau pradeda suprasti, kad laikas pereiti prie daugkartinių maišelių prekėms. Gal ir UAB „Nereta“ paprasčiau (o ir pigiau) būtų išvežti tik konteineryje sukaupintas atliekas, o konteinerį naudoti ir toliau?

- ataskaitos 2.1 skyriuje (37 lape) rašoma: „Pradžioje rankiniu būdu bus kertamas miškas ir išraunami bei surenkami kelmai“. 2.1 lentelėje dar rimtesnis teiginys: „Miško ir krūmų iškirtimas, medienos išvežimas“ bus vykdomi „rankiniu būdu“. Ar išties UAB „Nereta“ kelmus raus rankomis, o ir medieną iš pelkės išnešinės ant pečių? Gerbiamieji, juk jau 21 amžius.

- „Durpių kasimo technologinis kasybos procesas toliau aprašomas pagal atskirus procesus: ...“ (45 lapas, 2.1 skyrius) – sviestas negali būt ne sviestuotas.

- „Vanduo durpyne yra naudojamas tik iš priešgaisrinių baseinų kilusiam gaisrui gesinti“ (58 lapas, 4.1.2 skyrius). Ar mes, ar Lietuvos priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, reikalaujančios aplink durpių gavybos laukus įrengti apjuosiančiuosius melioracinius griovius, kurie visada būtų užpildyti vandeniu, kažko nesuprantame? Ar tikrai iš jų kyla gaisrai?

Apibendrinat turime pripažinti, kad atsakingai PŪV PAV institucijai bei Lietuvos geologijos tarnybai prie LR AM pateiktą UAB „GJ Magma“ parengtą ataskaitą reikia pataisyti iš esmės, nes joje pateikiami neteisingi, o ir neobjektyvūs esminiai duomenys. Įvertinant ir atliktus procedūrinius pažeidimus, manytume, jog šitai atlikus ataskaitos viešinimo ir visuomenės supažindinimo su pataisyta ataskaita procedūra turi būti pakartota ir tik tada ją galima būtų teikti atsakingai institucijai galutiniam vertinimui bei sprendimų priėmimui.

Ataskaitos autoriams draugiškai bei geranoriškai norėtusi palinkėti pradėti gerbti savo darbų skaitytojus, vertintojus, valstybinę kalbą, pagaliau save pačius. Prieš pateikiant įmonės darbus visuomenės vertinimui, UAB „GJ Magma“ darbuotojai turėtų juos perskaityti patys (ar samdyti redaktorių) bei pagalvoti apie prestižą. Ne tik savo įmonės, jos specialistų, bet ir tų asociacijų, kurias ši įmonė atstovauja ir, kurių logotipus talpina ataskaitos viršelyje. Tikime bei žinome, kad UAB „GJ Magma“ kolektyvas sugeba savo darbus paruošti ir profesionaliau.

Direktorius

Jonas Jonynas

Jonas Jonynas - 868631513

PVM SĄSKAITA FAKTŪRA LPA44001010( ) LIETUVOS PAŠTAS

UAB J JONYNO ECOFIRMA
ANTAKALNIO G 42-42 VILNIUS

Įmonės kodas 221328810
PVM mokesčio kodas LT213288113

AB Lietuvos paštas
Vilniaus 55-asis paštas
Antakalnio g. 50, Vilnius
PVM mok. kodas: LT212155811
Kvito Nr.: 064764
1.000 x 0.52
0.52 D

AB Lietuvo
Mazoji pirm. korespondencija
BK RND87157083LT Svoris 72 g.
J. Jasinskis Gavėjas VISUOMENĖS SVEIKATOS C
ENTRAS, Respublikos g. 13, 351
A s LT717 85 Panevėžys
1.000 x 0.58
0.58 D

AB SEB ba Registravimas
1.000 x 0.52
0.52 D

Mazoji pirm. korespondencija
BK RND87157097LT Svoris 72 g.
Įmonės kod Gavėjas APLINKOS APSAUGOS AGEN
TURA, A. Juozapavičiaus g. 9,
PVM mokesčio 09311 Vilnius
1.000 x 0.58
0.58 D

Išrašymo d Registravimas
1.000 x 0.52
0.52 D

Kvito nr.: 7C Mazoji pirm. korespondencija
BK RND87157106LT Svoris 72 g.
Gavėjas RAJONO SAVIVALDYBĖS AD
MIN, Respublikos g. 94, 42136
Rokiskis
1.000 x 0.58
0.58 D

Paslaugos pavadinimas	Mato vnt.	Skaičius	Kaina be P
Mažosios korespondencijos siuntos registravimas	Vnt	1	
Mazoji korespondencijos siunta Sunkesnė kaip 50 gramų iki 100 gramų	Vnt	1	
Mažosios korespondencijos siuntos registravimas	Vnt	1	
Mazoji korespondencijos siunta Sunkesnė kaip 50 gramų iki 100 gramų	Vnt	1	
Mažosios korespondencijos siuntos registravimas	Vnt	1	
Mazoji korespondencijos siunta Sunkesnė kaip 50 gramų iki 100 gramų	Vnt	1	
Mažosios korespondencijos siuntos registravimas	Vnt	1	
Mazoji korespondencijos siunta Sunkesnė kaip 50 gramų iki 100 gramų	Vnt	1	

Mazoji pirm. korespondencija
BK RND87157106LT Svoris 72 g.
Gavėjas PRIEŠGATSRIKĖ GELBĖJIM
O VALDYBA, Ramygalos g. 14, 36
231 Panevėžys
1.000 x 0.58
0.58 D

Registravimas
1.000 x 0.52
0.52 D

SUMA
PVM D-NEAPMOK. 0.00 4.40 4.40
Mokėti 4.40

GRYNAIS 10.00
GRAŽA 5.60

Jus aptarnavo
Žaneta Bedrovė
Dėkojame, kad naudojotės
mūsų paslaugomis.
LF 10700314 2015-12-23 17:27:36 PREKIU:8
0.52 0.00 0.52

Iš viso be PVM (Eur) 4,40
Neapmokestinama PVM 4,40
Iš viso su PVM (Eur) 4,40

Suma žodžiais keturi eurai 40 ct

Klientų aptarnavimo
specialistė
Žaneta Bedrovė

